



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Martina Kříže, soudkyně Mgr. Věry Jachurové a soudce Mgr. Marka Zimy v právní věci

žalobce: **XXX**
státní příslušnost Nigérie
bytem XXX
zastoupený advokátem JUDr. Athanassiose Pantazopoulosem
se sídlem Slavíkova 19, Praha 2

proti

žalované: **Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců**
se sídlem náměstí Hrdinů 1634/3, Praha 4

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 19.9.2018 č.j. MV-91454-4/SO-2018

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobou podanou u Městského soudu v Praze se žalobce domáhal zrušení rozhodnutí označeného v záhlaví tohoto rozsudku (dále jen „napadené rozhodnutí“), jakož i zrušení jemu předcházejícího rozhodnutí správního orgánu prvního stupně. Napadeným rozhodnutím žalovaná zamítla žalobcovu odvolání a potvrdila rozhodnutí Ministerstva vnitra, odboru azylové a migrační politiky (dále jen „ministerstvo“) ze dne 11.7.2018 č.j. OAM 913-43/TP-2016 (dále jen „rozhodnutí ministerstva“), jímž byla podle § 87k odst. 1 písm. b) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně

Shodu s prvopisem potvrzuje I. V.

některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“) zamítnuta žalobcova žádost ze dne 19.1.2016 o povolení k trvalému pobytu na území České republiky podaná podle § 87h odst. 1 písm. a) zákona o pobytu cizinců.

2. Z obsahu správního spisu vyplývají následující skutečnosti. Žalobce přicestoval do České republiky dne 29.4.2008 na základě víza č. X na 30 dní. Zprvu se prokazoval cestovním dokladem znějícím na jméno XXX, nar. XXX, později cestovním dokladem znějícím na jméno XXX, nar. XXX. Dne 3.6.2008 podal žádost o udělení mezinárodní ochrany, které však nebylo vyhověno a po pravomocném skončení řízení o žádosti byl žalobci udělen výjezdní příkaz platný do 1.7.2009. Dne 30.6.2009 podal žalobce žádost o povolení k přechodnému pobytu na území České republiky dle § 87e odst. 1 písm. c) zákona o pobytu cizinců, ve znění účinném do 17.12.2015, za účelem sloučení rodiny s jeho někdejší manželkou, Z. S. Tato žádost byla dne 8.2.2010 zamítnuta, neboť ministerstvo dospělo k závěru, že žalobce se dopustil obcházení zákona s cílem získat povolení k přechodnému pobytu na území České republiky. Paní Z. S. byla trestním příkazem Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 30.11.2012 sp. zn. 51 T 156/2012 shledána vinnou ze spáchání přečinu napomáhání k neoprávněnému pobytu na území dle § 341 odst. 1, 2 písm. b) trestního zákoníku, a to právě žalobci prostřednictvím formálního (účelového) uzavření manželství za úplatu, za což byla odsouzena k trestu odnětí svobody v trvání 5 měsíců, jehož výkon byl podmíněně odložen na zkušební dobu dvou let. Manželství žalobce a Z. S. bylo rozvedeno rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 31.8.2010 č.j. 16 C 73/2010-36.
3. Následně podal žalobce dne 16.2.2011 další žádost o povolení k přechodnému pobytu, tentokrát za účelem sloučení s jeho družkou (jeho nynější manželkou), paní E. A. (dříve H., roz. Č.). I tato žádost byla rozhodnutím ministerstva ze dne 29.6.2012 zamítnuta, a to podle § 87e odst. 1 písm. c) zákona o pobytu cizinců, ve znění účinném do 17.12.2015, neboť na základě zjištěných skutečností ministerstvo dospělo k závěru, že žalobce se opět snažil deklarací formálního vztahu obejít zákon s cílem získat povolení k pobytu na území České republiky. Podkladem pro tento závěr byly mj. tři pobytové kontroly provedené v prosinci 2011 a v lednu 2012, při kterých družka žalobce nebyla ani v jednom případě zastižena a výpovědi žalobce a jeho družky ohledně toho, kde v době konání kontrol byla, se rozcházel. Dále byly podkladem pro zamítavé rozhodnutí ministerstva výpovědi žalobce i jeho družky, které vykazovaly zásadní neshody ohledně okolností týkajících se jejich vztahu či společného života, a též výpovědi sousedů žalobce, že paní E. A. v místě tvrzeného společného bydliště nikdy neviděli. Ministerstvo rovněž přihlédlo k tomu, že paní E. A. byla dříve vdaná za státního příslušníka Tuniské republiky jménem H. L., s nímž se rozvedla dne 20.12.2003, podruhé se vdala za státního příslušníka Alžírské demokratické republiky jménem H. D., se kterým byla rozvedena dne 21.1.2010. Následně uzavřela dne 15.11.2013 sňatek s žalobcem.
4. Proti zamítavému rozhodnutí ministerstva ze dne 29.6.2012 podal žalobce odvolání k žalované, která jeho odvolání rozhodnutím ze dne 26.6.2013 zamítla a zamítavé rozhodnutí ministerstva potvrdila. Žalobce proti odvolacímu rozhodnutí žalované ze dne 26.6.2013 podal správní žalobu, kterou Městský soud v Praze zamítl rozsudkem ze dne 9.2.2017 č.j. 6 A 137/2013-81. Proti tomuto rozsudku podal žalobce kasační stížnost, která byla zamítnuta rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 30.8.2017 č.j. 1 Azs 119/2017-32. Nejvyšší správní soud ve shodě s Městským soudem v Praze konstatoval, že správní orgány své závěry ohledně účelovosti vztahu obdobného vztahu rodinnému mezi

žalobcem a paní E. A. opřely o dostatečné množství důkazů a obě rozhodnutí byla řádně odůvodněna. Nejvyšší správní soud se vyslovil i k otázce souvislosti žalobcova manželství se Z. S. s řízením o žádosti o udělení přechodného pobytu za účelem sloučení žalobce a jeho současné manželky, a to tak, že toto dřívější účelově uzavřené manželství má při posuzování nové žádosti o povolení k přechodnému pobytu relevanci, a to minimálně pro dokreslení situace a podpůrnou rekapitulaci žalobcových neúspěšných snah o získání přechodného pobytu na území České republiky.

5. V mezidobí, v průběhu výše zmíněného soudního řízení, uzavřel žalobce s paní E. A. manželství, a to dne 15.11.2013. Následně dne 19.1.2016 podal žádost o povolení k trvalému pobytu podle § 87h odst. 1 písm. a) zákona o pobytu cizinců, která byla rozhodnutím ministerstva ze dne 11.7.2018 zamítnuta; odvolání žalobce proti rozhodnutí ministerstva bylo napadeným rozhodnutím zamítnuto.
6. Z odůvodnění napadeného rozhodnutí vyplývá, že žalovaná shledala rozhodnutí ministerstva i řízení, které jeho vydání předcházelo, v souladu s právními předpisy a nezjistila pochybení ani ohledně zjištěného skutkového stavu. Ztotožnila se se závěrem, že žalobce uzavřel manželství s paní E. A. účelově. Žalovaná vycházela i ze závěru o účelovosti samotného vztahu žalobce a jeho družky, který byl potvrzen shora uvedenými rozsudky Městského soudu v Praze a Nejvyššího správního soudu. S odkazem na judikaturu Ústavního soudu žalovaná konstatovala, že rozhodným okamžikem pro posouzení účelovosti manželství je především okamžik jeho uzavření, což vyplývá i z jazykového výkladu ustanovení § 87k odst. 1 písm. b) zákona o pobytu cizinců, přičemž je třeba posoudit motivaci a okolnosti vedoucí k uzavření manželství, nikoli následný vývoj manželství, jeho kvalitu či délku. Na základě důkazů, které obsahuje správní spis, dospěla žalovaná ve shodě s názorem ministerstva k závěru, že vztah žalobce s paní E. A. byl od počátku účelový, na čemž nic nezměnil ani jejich sňatek. V řízení o žádosti o povolení k trvalému pobytu byl proveden dne 21.11.2016 výslech žalobce i jeho manželky, přičemž ve výpovědích byly opět zjištěny zásadní rozpory, které indikovaly, že manželství bylo uzavřeno účelově. Manželé se např. neshodli v některých okolnostech jejich prvního setkání nebo v otázce setkávání s příbuznými. Žalobce nevěděl ani to, že jeho manželka užívá antidepresiva. Dle žalované nelze přikládat shodným odpovědím žalobce a jeho manželky příliš velký význam, neboť s ohledem na minulá zamítavá rozhodnutí lze předpokládat, že se žalobce na výpověď před správním orgánem velmi dobře připravil. Žalovaná nicméně zdůraznila, že nesoulad výpovědi žalobce a jeho manželky je jen jednou z mnoha skutkových okolností, které ve svém souhrnu vytváří ucelený skutkový obraz. Podklady shromážděné ministerstvem tvoří ucelený důkazní řetězec, který významně indikuje účelovost uzavření manželství. Přesvědčivost tohoto důkazního řetězce nelze vyvrátit bagatelizací rozporů ve výpovědích, jak naznačil žalobce v odvolání. Žalovaná též poukázala na to, že zjištění o účelovosti sňatku bylo provedeno v souladu s čl. 35 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES, o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (dále jen „směrnice 2004/38/ES“) ve spojení s Usnesením Rady ze dne 4.12.1997 o opatřeních, která je třeba přijmout pro potírání účelových manželství (97/C 382/01), přičemž ministerstvo zvážilo všechny relevantní faktory uvedené v tomto usnesení.

Shodu s prvopisem potvrzuje I. V.

7. Námitku nepřiměřenosti rozhodnutí ministerstva vypořádala žalovaná konstatováním, že zákonodárce nestanovil ministerstvu v § 87k zákona o pobytu cizinců povinnost zabývat se dopady zamítavého rozhodnutí do soukromého a rodinného života cizince. Nad rámec toho uvedla, že ani po věcném posouzení žalobcových námitek nepřiměřenosti jim nelze přisvědčit, neboť v daném případě převažuje veřejný zájem na zamezení obcházení zákona nad soukromým zájmem žalobce získat trvalý pobyt jakožto nejvyšší pobytové oprávnění. Neudělení trvalého pobytu neznamena nepřiměřený zásah do soukromého či rodinného života žalobce, neboť účelové manželství společenskou funkci zjevně neplní a nadto dle usnesení Ústavního soudu ze dne 12.4.2005 sp. zn. I. ÚS 38/04 představuje zásah do soukromého a rodinného života zpravidla pouze dlouhodobý zákaz pobytu, nikoli nepovolení trvalého pobytu. K odvolací námitce, že aktuálně projednávaná žádost nemá nic společného se Z. S., žalovaná odkázala na rozsudek ze dne 30.8.2017 č.j. 1 Azs 119/2017-32, ve kterém Nejvyšší správní soud jednoznačně dospěl k závěru, že okolnosti, za kterých žalobce uzavřel sňatek se Z. S., mají relevanci i pro posouzení dalších žalobcových žádostí o povolení k pobytovému oprávnění.
8. V žalobě proti napadenému rozhodnutí žalobce namítl, že rozhodnutí správních orgánů obou stupňů jsou nesprávná, jelikož správní orgány nevzaly v potaz skutkový stav věci, což je v rozporu s čl. 6 Evropské úmluvy o lidských právech. Žalobce dále zrekapituloval skutečnosti, které podle něj popírají účelovost jeho sňatku s paní E. A. Uvedl, že manželství bylo uzavřeno po 4 letech vztahu, čili byl zachován předpoklad prohlubování citové vazby a přirozený vývoj vztahu. Manželé spolu od roku 2011 žijí ve společné domácnosti na adrese XXX, kde oba přebírají poštu. V této souvislosti žalobce navrhl výsledk F. I., spolubydlícího manželů. Zdůraznil, že se manželé při výsleších shodli na všech podstatných okolnostech jejich společného života, znají navzájem své rodinné poměry a zázemí, žalobce označuje rodiče své manželky familiárně „mama a papa“. Žalobce stál při své manželce v čase úmrtí jejího otce. Shodně také popisují své koníčky, fungování domácnosti, zdravotní stav či preference ve stravování. Při všech pobytových kontrolách byly nalezeny v domácnosti věci osobní potřeby obou manželů, přičemž tyto skutečnosti správní orgány zcela přehlédly. Dále žalobce uvedl, že se s manželkou bez problémů dorozumívá v anglickém jazyce, navíc žalobce poměrně slušně hovoří česky. Správní orgány obou stupňů se však neustále vracejí k událostem, které s podanou žádostí nesouvisí (zejm. trestní řízení vedené proti bývalé manželce žalobce, paní Z. S.) a ze zjištěných skutečností vybírají pouze informace, které se jim hodí k tomu, aby nemusely vyhovět žalobcově žádosti o udělení pobytového oprávnění.
9. Žalobce dále zdůraznil, že vzhledem k tomu, že podal žádost o udělení povolení k trvalému pobytu po 5 letech, není důležitá doba, po jakou je příslušníkem rodiny občana EU. Dále podotkl, že směrnice 2004/38/ES zakotvuje určité předpoklady, které mohou indikovat účelovost manželství. Tyto předpoklady sice ministerstvo vymezuje ve svém rozhodnutí, avšak skutkový stav a naplnění těchto předpokladů byly ministerstvem nesprávně vyhodnoceny. V souvislosti s tím vyjádřil své překvapení nad tím, že ministerstvo ve svém rozhodnutí zlehčuje význam „směrnice Rady ES ze dne 4.12.1997“ tím, že ji označuje pouze za „jakýsi návod“. Takový postup správního orgánu nepovažuje žalobce za přípustný, neboť správní orgán je povinen dodržovat právní předpisy, normy a mezinárodní závazky, a nikoli si vybírat, kdy právní předpis označí za pouhý návod a kdy se jím bude řídit.

10. Žalobce v žalobě obsáhle citoval z *Průručky pro řešení otázky údajných účelových sňatků mezi občany EU a státními příslušníky třetích zemí v kontextu práva EU o volném pohybu občanů EU*, která popisuje doporučené nástroje, důkazní procesy a záruky pro zjišťování, zda je ten který sáatek účelový. Je toho názoru, že průručkou nastíněné mechanismy nebyly ve správním řízení o jeho žádosti o povolení k trvalému pobytu zohledněny a že správní orgány obou stupňů jednaly v rozporu se zásadou presumpce nevinu, když ignorovaly skutkový stav věci a pouze dohledávaly důkazy pro potvrzení své premisy o účelovosti jeho sňatku s paní E. A.
11. Závěrem se žalobce ohradil proti tvrzení uvedenému v odůvodnění rozhodnutí ministerstva, že se dne 10.7.2017 vyjádřil nepravdivě o neexistenci důkazu o účelovosti sňatku žalobce s paní Z. S. Uvedl, že ve svém vyjádření toliko citoval z rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 4, kterým bylo manželství žalobce a paní S. rozvedeno a ze kterého vyplývá, že důvodem rozvodu nebyla účelovost manželství, nýbrž rozdílnost kulturních vlivů a osobních vlastností, jakož i nová známost paní S.
12. Žalovaná navrhl, aby soud žalobu jako nedůvodnou zamítl. Ve vyjádření k žalobě uvedla, že se ztotožňuje se skutkovými zjištěními a právní kvalifikací rozhodnutí správních orgánů obou stupňů, tj. že v dané věci byl naplněn důvod pro zamítnutí žádosti žalobce o udělení trvalého pobytu podle § 87k odst. 1 zákona o pobytu cizinců. Tento závěr byl v odůvodnění napadeného rozhodnutí přezkoumatelným způsobem odůvodněn. Žalovaná je přesvědčena, že správní žaloba nepřináší žádnou novou relevantní argumentaci, a proto v celém rozsahu odkázala na spisový materiál.
13. V podání ze dne 15.4.2019 žalobce doplnil další žalobní námitku, a sice že spatřuje závažné pochybení v jednání ministerstva v tom, že jeho manželka nebyla v řízení před ministerstvem ustanovena účastníkem řízení, ačkoli se jí věc bezprostředně týkala. Tato vada dle mínění žalobce způsobila, že nebyl dostatečně zjištěn skutkový stav.
14. Při ústním jednání před soudem konaném dne 15.4.2021 obě strany setrvaly na svých dosavadních procesních stanoviscích. Žalobce prostřednictvím svého právního zástupce odkázal na písemné vyhotovení žaloby. Konstatoval, že manželství s paní E. A. uzavřel v roce 2013, přičemž spolu žijí již od roku 2010. Nově poukázal na to, že dne 19.1.2016 podal nejenom žádost o udělení povolení k trvalému pobytu, ale též žádost o udělení povolení k přechodnému pobytu. Zatímco žádost o trvalý pobyt byla zamítnuta s tím, že manželství uzavřel účelově, jeho žádosti o udělení povolení k přechodnému pobytu bylo nakonec vyhověno, aniž by jeho manželství bylo označeno za účelově uzavřené. Tímto postupem správního orgánu spočívajícím ve vydání rozdílných rozhodnutí o žádostech, které byly opřeny o stejný důvod (uzavření manželství s paní E. A.), došlo k porušení právní jistoty žalobce a též k porušení povinnosti správního orgánu zakotvené v § 2 odst. 4 správního řádu, tj. povinnosti dbát na to, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly.
15. Žalovaná při jednání před soudem připustila, že žalobci bylo v březnu 2020 vydáno povolení k přechodnému pobytu. Až do tohoto okamžiku neměl žalobce na území České republiky povolen pobyt rozhodnutím správního orgánu a pobýval zde pouze na základě zákonem stanovené fikce pobytu. O žádosti žalobce o trvalý pobyt bylo rozhodováno již v roce 2018; správní orgán při rozhodování vycházel mj. z podezřelé pobytové minulosti žalobce. I soudy potvrdily, že jeho předchozí manželství bylo zjevně účelové.

16. Žalobce vzal při ústním jednání před soudem zpět návrh na doplnění dokazování výsledkem jeho manželky. K prokázání svého tvrzení o rozdílném přístupu správního orgánu při rozhodování o jeho žádostech podaných 19.1.2016 navrhl doplnit dokazování potvrzením ze dne 19.1.2016 č.j. OAM-00766-2/PP-2016 o podání žádosti o povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana Evropské unie podle § 87b zákona o pobytu cizinců a dále rozhodnutím ze dne 16.8.2019 č.j. MV-109323-4/SO-2019, kterým žalovaná zrušila rozhodnutí ministerstva ze dne 3.7.2019 č.j. OAM-766-26/PP-2016, jímž byla zamítnuta žalobcova žádost o povolení k přechodnému pobytu. Soud při jednání rozhodl, že nebude doplňovat dokazování žalobcem navrženými důkazy, neboť dospěl k závěru, že o žalobě lze rozhodnout na základě důkazů provedených v průběhu správního řízení a zdokumentovaných ve správním spise; provádění jakýchkoliv dalších důkazů proto soud shledal nadbytečným. Důkazní návrhy uplatněné žalobcem při jednání se navíc vztahovaly k opožděné námitce, ke které soud při přezkumu zákonnosti napadeného rozhodnutí vůbec nemůže přihlížet (k tomu viz níže).
17. Při rozhodování ve věci samé soud vycházel zejména z této právní úpravy:
18. Podle § 87h odst. 1 písm. a) zákona o pobytu cizinců (ve znění účinném do 30.7.2019) ministerstvo vydá rodinnému příslušníkovi občana Evropské unie na jeho žádost povolení k trvalému pobytu po 5 letech jeho nepřetržitému přechodnému pobytu na území.
19. Podle § 87k odst. 1 písm. b) zákona o pobytu cizinců ministerstvo žádost o povolení k trvalému pobytu zamítne, jestliže se žadatel dopustil obcházení tohoto zákona s cílem získat povolení k trvalému pobytu, zejména pokud účelově uzavřel manželství nebo jeho účelově prohlášeným souhlasem bylo určeno otcovství.
20. Podle čl. 35 směrnice 2004/38/ES členské státy mohou přijmout potřebná opatření k odepření, pozastavení nebo odnětí jakéhokoli práva přiznaného touto směrnicí v případě zneužití práv nebo podvodu, například účelových sňatků. Veškerá taková opatření musí být přiměřená a spojená s procesními zárukami stanovenými v člancích 30 a 31.
21. Po provedeném řízení dospěl soud k závěru, že žaloba není důvodná.
22. Soud předně připomíná, že účelovost vztahu žalobce a paní E. A. byla shledána již ve správním řízení vedeném o žalobcově žádosti ze dne 16.2.2011 o udělení přechodného pobytu a následně byla deklarována též rozsudkem Městského soudu v Praze 9.2.2017 č.j. 6 A 137/2013-81 a rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 30.8.2017 č.j. 1 Azs 119/2017-32. Při posuzování nyní projednávané věci v rozsahu namítaných skutkových okolností, k nimž se již dříve vyjádřily správní soudy, proto soud vyšel z již vyslovených právních závěrů obsažených v uvedených pravomocných rozsudcích správních soudů.
23. Soud se plně ztotožňuje s jazykovým výkladem ustanovení § 87k odst. 1 písm. b) zákona o pobytu cizinců, na jehož základě žalovaná dovodila, že při posuzování účelovosti manželství je rozhodným okamžikem uzavření manželství, neboť žadatel se podle předmětného ustanovení dopustí obcházení zákona, pokud účelově uzavřel manželství. Proto je třeba posoudit motivaci a okolnosti vedoucí k uzavření manželství, nikoli jeho následný vývoj. K témuž závěru ostatně dospěl i Ústavní soud v usnesení ze dne 30.9.2010 sp. zn. III. ÚS 1824/10, v němž výslovně konstatoval, že „pro posouzení věci nebylo podstatné, jakým způsobem manželství stěžovatelky „funguje“ nyní, stejně jako aktuální vzájemný vztah členů manželstvím založené rodiny, nýbrž že šlo především o hodnocení důvodů, na nichž spočívalo uzavření manželství, z nichž poté vycházela její žádost o povolení k

trvalému pobytu. Pouze hodnocení těchto důvodů a okolností mohlo být předmětem úvah správního orgánu, resp. správních soudů“. Jinak řečeno, je sice možné připustit, že i přes původně formálně uzavřené manželství se mezi manželi mohl vyvinout dobrý vztah a mohli vytvořit dnes fungující rodinu, nicméně následný vývoj událostí není pro věc podstatný, neboť je třeba hodnotit důvody, které žalobce k uzavření manželství vedly, nikoli případné citové vazby, které mohly mezi ním a nynější manželkou následně vzniknout.

24. Při hodnocení okolností vedoucích k uzavření manželství bylo proto třeba posoudit tvrzený čtyřletý vztah žalobce a paní E. H. (nyní A.), který jejich sňatku předcházel. Není sporu o tom, že žalobce se se svou nynější manželkou skutečně alespoň tři roky před svatbou znal, neboť již k žádosti o povolení k přechodnému pobytu ze dne 16.2.2011 doložil mj. i čestné prohlášení paní E. H. o jejich vztahu. V průběhu řízení o žádosti o povolení k přechodnému pobytu však bylo vyvráceno, že tento vztah byl obdobný vztahu rodinnému a že by měl být důvodem pro udělení přechodného pobytu žalobci. Naopak tvrzený vztah žalobce a paní E. H. byl shledán formálním, účelovým a deklarovaným toliko s cílem získání přechodného pobytu žalobcem. Takovou známost, od počátku stojící na ryzí účelovosti, nelze v žádném případě označit za „*zachování předpokladu prohlubování vztahu a přirozený vývoj vztahu*“, jak uvádí žalobce v žalobě. Takový vztah by rovněž jen stěží mohl být přirozenou motivací k uzavření sňatku.
25. Nelze souhlasit se žalobcem, že se ministerstvo vůbec nezabývalo délkou, intenzitou a přirozeným vývojem vztahu. Žalobce a jeho manželka dostali při výsledku dne 21.11.2016 dostatečný prostor k tomu, aby prokázali, že jejich vztah od doby posledního posuzování nabyl významně na intenzitě. Z provedeného výsledku však nic takového nevyplývalo.
26. Vzhledem k tomu, že pro posouzení účelovosti sňatku není podstatný následný vývoj vztahu mezi manželi (k tomu viz výše), nebylo zapotřebí provádět před soudem žalobcem navržený výsledek aktuálního spolubydlicího manželů, neboť pro nyní projednávanou věc není podstatné zjišťovat, jaký život vedou manželé v současnosti. Ačkoli žalobce v žalobě namítl, že správní orgány zcela přehlédly, že se ve společném bytě nacházely rovněž osobní věci manželky, soud nehodnotil způsob provedení těchto pobytových kontrol, neboť tyto již byly podrobeny soudnímu přezkumu v rámci shora uvedeného soudního řízení a soudy na nich žádnou vadu neshledaly. Skutečnosti zjištěné během provedených kontrol rozhodně nenásvědčovaly tomu, že by žalobce a jeho manželka (tehdy družka) sdíleli společnou domácnost. Soud na tomto místě pro úplnost podotýká, že nepřítomnost družky ve společném bytě při kontrole konané dne 10.1.2012 odůvodnil žalobce tím, že jeho družka právě navštěvuje svého otce v nemocnici. Paní H. však při výsledku dne 23.4.2012 uvedla, že v tu dobu byla u svých rodičů doma, protože jim jezdila každý týden nakupovat. Nesoulad poskytnutých informací o tom, zda byl dne 10.1.2012 otec paní H. doma či v nemocnici, považuje soud za zarážející mj. i vzhledem k tvrzenému vřelému vztahu žalobce s otcem své družky. Samotný výskyt osobních věcí paní E. A. naházených v pytlích v jedné ze skříní za situace, kdy při žádné z pobytových kontrol nebyla v bytě zastižena, nikdo ze sousedů ji na fotografii nepoznal a v domě ji nikdy neviděl, vedení společné domácnosti se žalobcem neproказuje. Ze zprávy Policie ČR, odboru cizinecké policie o šetření ze dne 17.1.2012, rovněž vyplývá, že schránka ani dveře nebyly označeny jménem družky žalobce, ale jen štítky se jmény J., A., E. Souhrn těchto informací správní orgány a soudy v předešlých řízeních shledaly jako dostatečné k vyvrácení tvrzení o vedení

společné domácnosti žalobcem a jeho družkou a soud se i nyní s takovým závěrem plně ztotožňuje.

27. Neopodstatněná je též námitka nesprávného vyhodnocení výpovědí žalobce a jeho manželky správními orgány. Je pravdou, že v četných odpovědích na položené otázky se žalobce se svou manželkou shodli, nicméně jsou to právě nesrovnalosti v jejich výpovědích, kterým je třeba věnovat pozornost. Právě ty totiž mohou odhalit skutečný stav věci, tj. že žalobce a jeho manželka spolu nežijí v reálně fungujícím partnerském vztahu. Otázky, které oběma zúčastněným při výsleších ministerstvo kladlo, nebyly nikterak zákeřné či zbytečně podrobné a směřovaly na realie, o kterých by měly být osoby schopny v zásadě vypovídat shodně, pokud spolu žijí v dlouhodobém intenzivním svazku. Manželé se při výslechu konaném dne 21.11.2016 neshodli na okolnostech jejich první schůzky; zatímco žalobce tvrdil, že si místo a čas sjednali dopředu skrze sociální síť, jeho manželka uvedla, že jejich setkání sice předcházela komunikace na sociální síti, nicméně setkání v daném baru bylo čistě náhodné. Při výslechu žalobce uvedl, že jeho manželka dříve byla vdaná, nicméně na podrobnější informace o jejich předchozích manželstvích si nevzpomněl. Nevěděl ani to, že jeho manželka užívá antidepresiva, uvedl, že užívá pouze nějaké léky na kašel. Výpověď žalobce a jeho manželky vykazovala rozdíly i v otázce týkající se setkávání s rodiči paní A. a toho, kdy a kde je žalobce viděl naposledy. Tyto odlišnosti výpovědí žalobce a jeho manželky zakládají důvodné pochybnosti o tom, že spolu manželé předmětné zážitky skutečně prožili, že navzájem znají své návyky či minulost, zkrátka že žijí ve skutečném partnerském vztahu.
28. Soud s ohledem na výše uvedené uzavírá, že správní orgány obou stupňů své závěry o účelovosti sňatku opřely o rozhodné okolnosti vedoucí k uzavření manželství, přičemž náležitě posoudily zejména charakter vztahu mezi žalobcem a jeho družkou (nyní manželkou), který uzavření jejich sňatku předcházela. Po vyhodnocení skutkových zjištění právem dospěly k závěru, že se žalobce dopustil obcházení zákona spočívajícího v účelovém uzavření manželství s cílem získat oprávnění k trvalému pobytu na území ČR. Soud má za to, že veškeré okolnosti byly správními orgány zjištěny dostatečně a správní řízení proběhlo v souladu s čl. 6 Evropské úmluvy o lidských právech.
29. Žalobce dále v žalobě brojil proti tomu, že žalovaná vzala při rozhodování o jeho žádosti o povolení k trvalému pobytu v potaz předchozí neúspěšnou žádost o povolení k přechodnému pobytu, která byla zdůvodněna manželstvím se Z. S., jakož i trestní příkaz, jímž byla paní S. shledána vinnou ze spáchání přečinu napomáhání k neoprávněnému pobytu na území dle § 341 odst. 1, 2 písm. b) trestního zákoníku. K této problematice se již dostatečně srozumitelně vyjádřil Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 30.8.2017 č.j. 1 Azs 119/2017-32, v němž dovodil, že správní orgány poukazovaly na předcházející řízení o žádosti o povolení k přechodnému pobytu pro dokreslení situace oprávněně, a tento závěr platí i v nyní posuzované věci. S ohledem na to, že obě předchozí žalobcovy žádosti o povolení k přechodnému pobytu byly zamítnuty právě z důvodu účelovosti uzavřeného manželství či dalšího vztahu, je plně na místě a zcela logické k těmto okolnostem týkajícím se totožného cizince přihlídnout i nyní. Soudu přitom neuniklo, že při výslechu dne 21.11.2016 žalobce na otázku, zda některý z jeho dvou sňatků byl uzavřen s cílem získat povolení k pobytu, odpověděl následovně: „*ne, ženil jsem se, protože jsem se zamiloval. První svatba byla z důvodu, že jsem chtěl bydlet v ČR, protože jsem měl v Nigérii problémy. Ano, bylo účelové. Nechtěl jsem být navrácen zpátky do Nigérie.*“ Touto výpovědí dokonce i samotný žalobce potvrdil závěr o účelovosti svého prvního manželství, ačkoliv to předtím

Shodu s prvopisem potvrzuje I. V.

vehementně popíral. Byť je třeba každou žádost o pobytové oprávnění posuzovat individuálně, nelze na jednání žalobce nahlížet izolovaně od jeho předchozích nezdařených pokusů obejít zákon za účelem získání povolení k pobytu. Soud uzavírá, že správní orgány obou stupňů nepochybily, pokud podkladem pro rozhodnutí v nyní projednávané věci učinily rovněž materiály týkající se předchozích neúspěšných žádostí žalobce o povolení k přechodnému pobytu. V této souvislosti je třeba odmítnout i žalobní námitku, že žalovaná nedodržela princip presumpce neviny. To, že správní orgán přihlédl k relevantním skutečnostem, které jdou k tíži žalobce, neznamená, že účelovost předmětného sňatku automaticky odvodil pouze od účelovosti sňatku předchozího.

30. Lichá je také argumentace žalobce, kterou se ohradil proti části odůvodnění rozhodnutí ministerstva, v níž je uvedeno, že se právní zástupce žalobce dopustil nepravdy, pokud tvrdil, že nikdy nebyla prokázána účelovost žalobcova prvního sňatku. Tato námitka se předně netýká nyní posuzované věci, ale posouzení účelovosti předchozího manželství žalobce, a nadto ministerstvo k uvedenému závěru dospělo zcela oprávněně, neboť účelovost prvního žalobcova sňatku byla nade vší pochybnost prokázána v průběhu trestního řízení, jak je zřejmé z trestního příkazu Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 30.11.2012 sp. zn. 51 T 156/2012. Účelovost tohoto aktu ostatně žalobce (po mnoha letech popírání) sám přiznal při výsledku dne 21.11.2016. Na tom nemůže nic změnit odůvodnění rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 4, kterým bylo manželství žalobce a Z. S. rozvedeno.
31. Nelze souhlasit ani se žalobním tvrzením, že ministerstvo označilo směrnici EU za „jakýsi návod“, čímž svévolně degradovalo právní sílu tohoto unijního právního předpisu. Jako návod totiž ministerstvo označilo na straně 15 svého rozhodnutí nikoli směrnici, nýbrž Usnesení Rady ze dne 4.12.1997 (97C 382/01) o opatřeních, která je třeba přijmout pro potírání účelových manželství. K závaznosti této konkrétní rezoluce se vyjádřil Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 16.5.2007 čj. 2 As 78/2006-64 následovně: *„Dalším pramenem komunitárního práva, jenž nemá ve vztahu k posuzovanému případu závaznou povahu a implementován do českého zákona o pobytu cizinců byl až zákonem č. 161/2006 Sb., jak plyne z důvodové zprávy k tomuto zákonu, a přesto může být brán v potaz, je Rezoluce Rady ze dne 4. 12. 1997 o opatřeních, která je třeba přijmout pro potírání účelových manželství.“* Směrnice 2004/38/ES ve svém článku 35, na jehož základě členské státy přijímají přiměřená opatření v souvislosti se zneužitím práv přiznaných touto směrnicí, pracuje s pojmem „účelové manželství“, aniž by jej však blíže definovala. Vodítkem pro interpretaci tohoto pojmu členskými státy, resp. správními orgány i soudy členských států, je právě Usnesení Rady ze dne 4.12.1997 (97C 382/01), které v čl. 2 účelové manželství definuje. Lze uzavřít, že ministerstvo zcela vhodně označilo toto usnesení za určitý návod. Žalobcovo tvrzení o libovůli správních orgánů při aplikaci právních předpisů je tudíž neopodstatněné.
32. Nelze přisvědčit ani argumentaci žalobce, že vzhledem k tomu, že podal žádost o udělení povolení k trvalému pobytu po 5 letech, není důležitá doba, po jakou je příslušníkem rodiny občana EU. Jedním z kumulativních předpokladů povolení k trvalému pobytu na základě § 87h odst. 1 písm. a) zákona o pobytu cizinců je vedle splnění minimální doby pobývání cizince na území České republiky skutečný, tj. neúčelový rodinný vztah s občanem EU. Chtěl-li žalobce založit své oprávnění k trvalému pobytu toliko na délce svého pobytu na území České republiky, mohl využít jiného druhu žádosti o povolení k trvalému pobytu, který nabízí zákon o pobytu cizinců, to jest takového, který

nepředpokládá skutečný partnerský svazek cizince - žadatele o pobytové oprávnění a občana EU.

33. Soud se nezabýval námitkou možného procesního pochybení ministerstva spočívajícího v neustanovení manželky žalobce účastníkem v řízení o žádosti o povolení k trvalému pobytu žalobce, neboť tuto námitku žalobce uplatnil opožděně. Učinil tak v podání doručeném soudu 15.4.2019, tedy po uplynutí lhůty, ve které jediné je možné žalobu rozšířit o další žalobní body (§ 71 odst. 2 ve spojení s § 72 odst. 1 s.ř.s.). Navíc v této námitce žalobce nenamítal zkrácení na svých právech, ale nepřípustně se bral za práva jiné osoby, a sice své manželky jakožto domněle opominutého účastníka správního řízení. Soud pouze na okraj dodává, že skutkový stav věci v rozsahu potřebném pro rozhodnutí byl správním orgánem náležitě zjištěn, přičemž jedním z podkladů rozhodnutí byl i výslech manželky žalobkyně.
34. Opožděná je též námitka vytykající žalované porušení povinnosti dbát na to, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly (§ 2 odst. 4 správního řádu). Tuto námitku, v níž poukazoval na rozdílné posouzení jeho dvou pobytových žádostí podaných dne 19.1.2016, žalobce poprvé uplatnil až při ústním jednání před soudem. Soudní řízení ve správním soudnictví je však ovládáno zásadou koncentrace, jež nachází svůj odraz v § 71 odst. 2 třetí větě s.ř.s., podle které *„rozšířit žalobu na dosud nenapadené výroky rozhodnutí nebo ji rozšířit o další žalobní body může (žalobce) jen ve lhůtě pro podání žaloby.“* Soud se proto může při přezkumu zákonnosti napadeného rozhodnutí věcně zabývat jen těmi žalobními body, které byly uplatněny v zákonem stanovené lhůtě pro rozšíření žalobních bodů. Projednání později uplatněných žalobních bodů by znamenalo nepřípustné porušení principu koncentrace řízení (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29.12.2004, č. j. 1 Afs 25/2004-69).
35. Vzhledem k tomu, že k vyhovění žádosti žalobce ze dne 19.1.2016 o udělení povolení k přechodnému pobytu došlo až po vydání napadeného rozhodnutí, by zohlednění této skutečnosti soudem v nyní projednávané věci bylo též v rozporu s ustanovením § 75 odst. 1 s.ř.s., podle něhož při přezkoumání rozhodnutí vychází soud ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Soud k tomu na okraj dodává, že žalobce nemůže žalované důvodně vytykat, že vydáním napadeného rozhodnutí porušila jeho právní jistotu a zásadu jednotného rozhodování ve skutkově obdobných věcech, neboť ke dni vydání napadeného rozhodnutí žádné odlišné (tj. pozitivní) rozhodnutí ministerstva o udělení pobytového oprávnění žalobci neexistovalo, a žalobce k tomuto datu neměl z čeho čerpat jistotu, že k jeho vydání v budoucnu dojde.
36. Lze uzavřít, že rozhodnutí správního orgánu prvního stupně a ani napadené rozhodnutí není nepřezkoumatelné. Obě rozhodnutí vyhovují požadavkům ustanovení § 68 odst. 3 správního řádu a obsahují zákonem vyžadované náležitosti. Žalovaná v napadeném rozhodnutí přehledně a srozumitelně vyložila důvody, na nichž je rozhodnutí zbudováno, shrnula podklady pro jeho vydání a popsala úvahy, kterými se řídila při jejich hodnocení a při výkladu právních předpisů, které na danou věc aplikovala. Rovněž se řádně vypořádala se základními odvolacími námitkami žalobce. S klíčovým závěrem žalované o existenci důvodu pro zamítnutí žalobcovy žádosti o povolení k trvalému pobytu podle § 87k odst. 1 písm. b) zákona o pobytu cizinců se soud zcela ztotožnil.
37. Protože soud neshledal, že by napadené rozhodnutí bylo vydáno v rozporu se zákonem, žalobu podle § 78 odst. 7 s.ř.s. jako nedůvodnou zamítl. Ve druhém výroku rozsudku

v souladu s § 60 odst. 1 s.ř.s. rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť žalobce nebyl ve sporu úspěšný a žalovanému žádné účelně vynaložené náklady v řízení nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud. Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s.ř.s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie. Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud.

Praha 15. dubna 2021

Mgr. Martin Kříž v. r.
předseda senátu